

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 31 Οκτωβρίου 2022
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2022/0344 (COD)

14265/22
ADD 3

ENV 1092
CLIMA 558
AGRI 600
FORETS 110
ENER 553
TRANS 677
CODEC 1645
IA 171

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	27 Οκτωβρίου 2022
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2022) 543 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ <i>που συνοδεύει το έγγραφο</i> Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, της οδηγίας 2006/118/ΕΚ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση και της οδηγίας 2008/105/ΕΚ σχετικά με πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2022) 543 final.

σνημμ.: SWD(2022) 543 final

Βρυξέλλες, 26.10.2022
SWD(2022) 543 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

[...]

που συνοδεύει το έγγραφο

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, της οδηγίας 2006/118/ΕΚ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση και της οδηγίας 2008/105/ΕΚ σχετικά με πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

{COM(2022) 540 final} - {SEC(2022) 540 final} - {SWD(2022) 540 final}

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ), μαζί με την οδηγία για τα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος (ΟΠΠΠ) και την οδηγία για τα υπόγεια ύδατα (ΟΥΥ), συνιστά το πλαίσιο για τη βιώσιμη διαχείριση των ευρωπαϊκών συστημάτων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Τα σχεδόν 100 000 συστήματα επιφανειακών υδάτων και τα σχεδόν 12 000 συστήματα υπόγειων υδάτων της Ευρώπης, που εξακολουθούν να υφίστανται πιέσεις λόγω της ρύπανσης, αποτελούν ζωτικής σημασίας πηγή πόσιμου νερού, εξασφαλίζουν βιοποικιλότητα, αποτελούν απαραίτητο πόρο για τους γεωργούς και τη βιομηχανία, και χρησιμεύουν ως οδός μεταφορών και ως αναγκαίο συστατικό για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Η ισχύουσα νομοθεσία απαριθμεί μια σειρά ρυπογόνων ουσιών και ομάδων ουσιών, με τις επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις για καθεμία απ' αυτές, τις οποίες πρέπει να τηρούν τα κράτη μέλη στην επικράτειά τους. Η νομοθεσία ρυθμίζει επίσης την παρακολούθηση (σε σχεδόν 150 000 τόπους στην ΕΕ) και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με το κατά πόσον εντοπίζονται ρύποι σε συγκεντρώσεις υψηλότερες από την ανώτατη συγκέντρωση. Εκθέσεις υποβάλλονται και σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται κατά της ρύπανσης αυτής. Επί του παρόντος, η νομοθεσία της ΕΕ περιλαμβάνει 53 ουσίες για τα επιφανειακά ύδατα: πρόκειται κυρίως για φυτοφάρμακα, βιομηχανικά χημικά προϊόντα και μέταλλα. Για τα υπόγεια ύδατα, η νομοθεσία απαριθμεί τα νιτρικά άλατα και τις δραστικές ουσίες στα φυτοφάρμακα.

Η παρούσα πρωτοβουλία αφορά δύο βασικά προβλήματα:

1. Την ανεπαρκή **προστασία των οικοσυστημάτων και της ανθρώπινης υγείας** από τους κινδύνους που ενέχουν οι πανταχού παρόντες και/ή αναδύομενοι ρύποι και τα μείγματά τους. Ο υφιστάμενος κατάλογος ουσιών που προκαλούν ανησυχία στην ΕΕ είναι ημιτελής (δεν περιλαμβάνει ουσίες που έχουν σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία) και παρωχημένος (καθώς περιλαμβάνει ουσίες που δεν υπάρχουν πλέον σε σημαντικές ποσότητες ή που έχουν ανεπαρκή πρότυπα ποιότητας). Επιπλέον, η σημερινή εστίαση σε μεμονωμένες ουσίες παραβλέπει τις σωρευτικές ή συνδυασμένες επιπτώσεις των μειγμάτων, και το πλαίσιο δεν λαμβάνει επί του παρόντος υπόψη τις εποχικές διακυμάνσεις των φορτίων ρυπογόνων, όπως στην περίπτωση των φυτοφαρμάκων που χρησιμοποιούνται από γεωργούς ή σε ιδιωτικούς κήπους.
2. Τα **ελλείμματα στην εφαρμογή**: υπάρχει υπερβολική ανομοιογένεια στους ρύπους και στα πρότυπα ποιότητας που έχουν καθοριστεί σε επίπεδο κρατών μελών, γεγονός που συνεπάγεται ότι τα σχετικά δεδομένα δεν είναι συγκρίσιμα. Η διαχείριση των δεδομένων και η υποβολή εκθέσεων είναι επαχθείς και δεν είναι προσαρμοσμένες στις ψηφιακές δυνατότητες της σημερινής τεχνολογίας, ενώ η επικαιροποίηση των καταλόγων των ρύπων που πλήττουν τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, είναι μια υπερβολικά χρονοβόρα διαδικασία.

Η επανεξέταση της ΟΠΠΠ, της ΟΥΥ και της ΟΠΥ αποσκοπεί στον σημαντικό εκσυγχρονισμό των κανόνων για τους ρύπους στα ύδατα και, ως εκ τούτου, στην υλοποίηση της φιλοδοξίας μηδενικής ρύπανσης στο συνολικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η πρωτοβουλία συνδέεται και ενισχύει μια σειρά από άλλες πρωτοβουλίες της

Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως η μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και αντιμικροβιακών στη γεωργία και την υδατοκαλλιέργεια, η αναθεώρηση της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων με στόχο την αντιμετώπιση των μικρορύπων κ.λπ., και η αναθεώρηση της πολιτικής της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα μέσω της στρατηγικής για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων.

Παρουσιάζεται μια δέσμη προτιμώμενων επιλογών και υποεπιλογών πολιτικής για την αντιμετώπιση των δύο κυριότερων προβλημάτων.

Έλλειψη προστασίας:

- Όσον αφορά τα επιφανειακά ύδατα:
 - Προσθήκη 24 μεμονωμένων ουσιών στον κατάλογο ουσιών προτεραιότητας: φάρμακα, φυτοφάρμακα και βιομηχανικά χημικά προϊόντα, καθώς και μια ομάδα 24 ουσιών PFAS·
 - Αλλαγή του προτύπου ποιότητας περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για 16 ουσίες: αυστηροποίηση σε 14 περιπτώσεις και χαλάρωση σε δύο περιπτώσεις·
 - Ανάπτυξη μεθοδολογίας για τη μέτρηση και την παρακολούθηση των μικροπλαστικών και των γονιδίων μικροβιακής αντοχής στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, ενόψει της μελλοντικής συμπερίληψής τους στον κατάλογο των ρύπων·
 - Αφαίρεση 4 ουσιών από τον κατάλογο (3 φυτοφάρμακα και 1 βιομηχανικό χημικό προϊόν), οι οποίες δεν συνιστούν πλέον απειλή σε επίπεδο ΕΕ.
- Όσον αφορά τα υπόγεια ύδατα:
 - Προσθήκη στο παράρτημα I (πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ) μιας ομάδας 24 ουσιών PFAS, δύο αντιβιοτικών και μιας σειράς προϊόντων διάσπασης φυτοφαρμάκων·
 - Προσθήκη μίας ουσίας, ενός φαρμάκου, στο παράρτημα II (όπου περιλαμβάνονται οι ουσίες για τις οποίες τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο καθορισμού εθνικού προτύπου).

Ελλείμματα στην εφαρμογή:

- Κατάρτιση υποχρεωτικού «καταλόγου επιτήρησης» για τα υπόγεια ύδατα, ώστε να συλλέγονται πιο αξιόπιστα δεδομένα σχετικά με τους δυνητικούς ρύπους των υπόγειων υδάτων·
- Προσαρμογή του καταλόγου επιτήρησης επιφανειακών υδάτων ώστε να λαμβάνεται υπόψη η εποχικότητα των εκπομπών·
- Διευκόλυνση των μελλοντικών προσαρμογών των καταλόγων ρύπων μέσω απλουστευμένης νομοθετικής διαδικασίας·
- Εναρμόνιση των προτύπων για τους ρύπους που είναι σημαντικοί σε επίπεδο λεκανών απορροής ποταμών·
- Θέσπιση μηχανισμού για την αυτοματοποιημένη υποβολή δεδομένων που θα επιτρέπει την ταχύτερη και πιο άμεση πρόσβαση σε ανεπεξέργαστα δεδομένα σχετικά με την ποιότητα του νερού σε επίπεδο κρατών μελών.

Η επιστημονική βάση για την πρωτοβουλία αναπτύχθηκε με διαφανή και συμπεριληπτική διαδικασία, υπό την καθοδήγηση του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής και της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, με τη συμμετοχή κρατών μελών, εμπλεκόμενων

φορέων, βιομηχανικών τομέων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Η επιστημονική επιτροπή για τους υγειονομικούς, περιβαλλοντικούς και αναδυόμενους κινδύνους διασφάλισε την ανεξάρτητη επιστημονική αξιολόγηση των εμπλεκόμενων ουσιών. Η εκτίμηση επιπτώσεων περιλαμβάνει την προκαταρκτική ή την τελική γνώμη για καθεμία από τις ουσίες ή τις ομάδες ουσιών, οι οποίες είναι διαθέσιμες την παρούσα χρονική στιγμή (Οκτώβριος 2022). Οι οριακές τιμές για τις ουσίες για τις οποίες δεν υπάρχει διαθέσιμη προκαταρκτική ή τελική γνώμη βασίζονται στον φάκελο που εκτόνησε η Επιτροπή για την επιστημονική επιτροπή για τους υγειονομικούς, περιβαλλοντικούς και αναδυόμενους κινδύνους. Οι οριακές τιμές για τις ουσίες αυτές επισημαίνονται με αγκύλες σε ολόκληρη την εκτίμηση επιπτώσεων και την πρόταση. Καθώς θα παραλαμβάνονται οι αντίστοιχες γνώμες, οι αγκύλες θα αφαιρούνται.

Η πρωτοβουλία αυτή προβλέπεται να επηρεάσει θετικά την ποιότητα των ευρωπαϊκών συστημάτων επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προσφέρει περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη. Ως εκ τούτου, αναμένεται να έχει άμεσο αντίκτυπο στη βιομηχανία, τη γεωργία, τους διανομείς, τις εταιρείες επεξεργασίας λυμάτων, τις αρχές των κρατών μελών και τους πολίτες.

Δεν κατέστη δυνατός ο ποσοτικός προσδιορισμός όλων των επιπτώσεων σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, δεδομένου ότι κάθε κράτος μέλος μπορεί να επιλέξει ποια μέτρα θα εφαρμόσει για τη συμμόρφωση με την προτιμώμενη δέσμη μέτρων πολιτικής, το κόστος και τα οφέλη δεν μπορούν να προσδιοριστούν συνολικά και θα διαφέρουν σημαντικά μεταξύ ουσιών και μεταξύ υδατικών συστημάτων.

Είναι, ωστόσο, προφανές ότι η συμπερίληψη ορισμένων ουσιών στους καταλόγους για τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα ή (στην περίπτωση των επιφανειακών υδάτων) η αλλαγή του προτύπου ποιότητας περιβάλλοντος θα έχει επιπτώσεις στο κόστος, ενίοτε σημαντικές. Όσον αφορά τα επιφανειακά ύδατα, αναμένεται σημαντικό άμεσο κόστος προσαρμογής, για παράδειγμα από την προσθήκη της ιβουπροφαίνης (αναλγητικό και αντιφλεγμονώδες), της γλυφοσάτης (ζιζανιοκτόνο που χρησιμοποιείται στη γεωργία και την κηπουρική), των PFAS (μεγάλη ομάδα χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται, για παράδειγμα, σε μαγειρικά σκεύη, σε ενδύματα και έπιπλα, σε αφρούς πυρόσβεσης και σε προϊόντα προσωπικής φροντίδας) και της δισφαινόλης Α (συστατικό πλαστικών υλικών συσκευασίας). Το ίδιο ισχύει για την τροποποίηση του προτύπου ποιότητας περιβάλλοντος για τους ΠΑΥ (χημικές ουσίες που προέρχονται από την καύση γαιάνθρακα, φυσικού αερίου, πετρελαίου, τροφίμων), τον υδράργυρο (μέταλλο που εκπέμπεται κυρίως από την καύση γαιάνθρακα και την εξόρυξη χρυσού) και το νικέλιο (μέταλλο που εκπέμπεται από καύση γαιάνθρακα και βαρέων κλασμάτων πετρελαίου). Όσον αφορά τα υπόγεια ύδατα, αναμένεται ότι υψηλότερο κόστος θα προκύψει λόγω των PFAS, εξαιτίας του περιορισμού της χρήσης τους (π.χ. σε αφρούς πυρόσβεσης — έως 390 εκατ. EUR/έτος ανά υποκατάστατη χρήση) και της διαχείρισης των μολυσμένων βιοστερεών (έως 755 εκατ. EUR/έτος για την αποτέφρωση και 201 εκατ. EUR/έτος για την υγειονομική ταφή). Ωστόσο, οι εταιρείες παραγωγής πόσιμου νερού και εν τέλει οι φορολογούμενοι θα ωφεληθούν, λόγω της μείωσης του κόστους για την επεξεργασία του νερού.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το κόστος και τα οφέλη δεν συνδέονται μόνο με την παρούσα πρωτοβουλία, καθώς υπάρχουν αρκετές άλλες που αφορούν μερικούς από τους ίδιους ρύπους — για παράδειγμα η οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, η οδηγία για το πόσιμο νερό, η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές, η οδηγία για την ορθολογική χρήση

των γεωργικών φαρμάκων και η εξαγγελθείσα απαγόρευση όλων των χρήσεων των PFAS εκτός από τις βασικές.

Η ψηφιοποίηση, ο διοικητικός εξορθολογισμός και η βελτίωση των επιλογών διαχείρισης κινδύνου που αποβλέπουν στην αύξηση της ορθότητας και της ταχύτητας της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων συνεπάγονται εφάπαξ και περιορισμένο διοικητικό κόστος για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (που είναι επιφορτισμένη με την κατάρτιση εγγράφων καθοδήγησης, μεθοδολογιών κ.λπ.), τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (που είναι επιφορτισμένος με την ενίσχυση της πρόσβασης σε δεδομένα σχετικά με την ποιότητα των υδάτων) και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων (που είναι επιφορτισμένος με την επιστημονική αξιολόγηση του κινδύνου των σχετικών ρύπων). Για τα περισσότερα από τα καθήκοντα που αξιολογήθηκαν, το κόστος είναι πολύ χαμηλότερο από 1 εκατ. EUR. Το κόστος για τα κράτη μέλη από την παρακολούθηση της ρύπανσης αναμένεται να αυξηθεί συνολικά λόγω του αυξημένου αριθμού και της διαφορετικής φύσης (π.χ. μικροπλαστικά) των ουσιών που καλύπτονται από τη νομοθεσία. Ωστόσο, το ποσό αυτό δεν αναμένεται να υπερβαίνει τα 15 εκατ. EUR ετησίως σε ολόκληρη την ΕΕ των 27 (ήτοι 0,33 εκατ. EUR έως 0,55 εκατ. EUR περίπου ετησίως ανά κράτος μέλος). Οι δαπάνες αυτές θα επιτρέψουν ωστόσο στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν πιο στοχευμένα μέτρα κατά της ρύπανσης στο μέλλον.

Η παρούσα εκτίμηση επιπτώσεων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, συνολικά, τα οφέλη για την κοινωνία υπερτερούν σημαντικά του κόστους. Στα οφέλη περιλαμβάνονται η μείωση του κόστους της επεξεργασίας νερού και ιλύος, η βελτίωση της υγείας του οικοσυστήματος και η εξοικονόμηση δαπανών υγειονομικής περίθαλψης. Όπως και στην περίπτωση της ρύπανσης του αέρα και του εδάφους, η έκθεση σε ουσίες που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές και σε PFAS, για παράδειγμα, μπορεί επίσης να έχει σημαντικές επιπτώσεις. Στην περίπτωση των PFAS, η εξοικονόμηση δαπανών από την άρση της ανάγκης χρήσης αντίστροφης ώσμωσης στην επεξεργασία των υδάτων θα ανέρχεται σε περίπου 9 δισ. EUR ετησίως, ενώ η εξοικονόμηση δαπανών υγειονομικής περίθαλψης εκτιμάται σε τουλάχιστον 52-84 δισ. EUR ετησίως. Ως εκ τούτου, η παρούσα πρωτοβουλία, η οποία λειτουργεί συμπληρωματικά με άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που έχουν ήδη θεσπιστεί ή σχεδιάζεται να θεσπιστούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, αναμένεται να αποφέρει σημαντικά οφέλη για την κοινωνία και το περιβάλλον.

Εν κατακλείδι, η πρωτοβουλία αναθεωρεί τη νομοθεσία της ΕΕ για τους ρύπους των υδάτων ώστε να την καταστήσει επίκαιρη ως προς τους ρύπους που είναι σημαντικοί σήμερα και κατά τα επόμενα έτη, αλλά και να την καταστήσει πιο κατάλληλη, διαφανή και προσαρμόσιμη. Συμβάλλει έτσι στις συνολικές προσπάθειες για τη μείωση της ρύπανσης σε επίπεδα που δεν είναι πλέον επιβλαβή για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, όπως υπαγορεύει το σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση.